

Försvarsdepartementet

103 33 Stockholm

Remissvar Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster

I betänkandet Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster (SOU 2024:64) redovisar utredningen förslag om införlivning av CER-direktivet (Critical Entities Resilience) i svensk rätt samt förslag till ändring i offentlighets- och sekretessbestämmelserna. Saco väljer att avgränsa sitt remissvar till frågan om bakgrundskontroller i betänkandets kapitel 9.

Bakgrundskontroller av anställda och arbetssökande rör frågan om integritet i arbetslivet. Det ska noteras att förslag på ingrepp i arbetstagares rätt till en privat sfär alltid förtjänar en grundlig genomgång innan en lagändring.

I art 14 i CER-direktivet finns krav på bakgrundskontroller av personer som på olika sätt deltar i en kritisk verksamhetsutövares verksamhet. Kontrollerna ska enligt bestämmelsen vara proportionella och strikt begränsade till vad som är nödvändigt. Syftet med bakgrundskontroller är att utvärdera en potentiell säkerhetsrisk där också personalsäkerhet är en komponent. Registerkontrollen anges vara en av flera aspekter som ska vägas in i bedömningen. Enligt direktivet måste alltså bakgrundskontroller genomföras för vissa verksamheter. Frågan är hur det ska utformas på bästa sätt.

Begäran av uppgifter

Saco tillstyrker bedömningen att den person som kontrollen avser själv ska begära ut uppgifter i belastningsregistret (9.3.1). Det är den minst ingripande ordningen för den enskilde som då har en möjlighet att kontrollera vilka som får ta del av utdraget.

Vissa förtydliganden behövs dock gällande utfärdandet av föreskrifter om bakgrundskontroller. Det är betydelsefullt att kontrollförfarandet blir lika hos de olika tillsynsmyndigheterna. Kompletteringar behövs således där en sådan ordning garanteras, exempelvis kan myndigheterna få ett särskilt regeringsuppdrag med krav på samordning.

Befattningsanalys

Saco tillstyrker utredningens förslag att den kritiska verksamhetsutövaren ska vara skyldig att föra en uppdaterad förteckning över de befattningar som innebär ett krav på bakgrundskontroller (9.3.3.). Saco anser att det är nödvändigt med dokumentation för att det ska bli förutsägbart och rättssäkert. Bedömningen av vilka befattningar som ska omfattas behöver vara så restriktiv som möjlig och i stället kompletteras med andra säkerhetsåtgärder, såsom åtkomstbegränsning. En tröskel om att det ska orsaka mer än ringa skada på den samhällsviktiga tjänsten framstår som rimlig.

När en bakgrundskontroll ska göras?

Saco anser att en förnyad bakgrundskontroll och bedömning av lämplighet ska göras när det finns skäl för det. Men att tillägget om att det senast ska göras inom två år från den förra bakgrundskontrollen är överflödigt, i vart fall bör tiden förlängas. Det ska noteras att direktivet inte reglerar frågan om en förnyad bakgrundskontroll. Att då kraftigt överimplementera direktivet i denna del är onödigt. Saco avstyrker förslaget (9.3.4).

Bakgrundskontrollens innehåll och omfattning

Saco instämmer i bedömningen att ett belastningsregisterutdrag som den sökande själv inhämtar måste vara begränsat till en viss typ av brott (9.3.5). Punkten 1 i bedömningen – om att ett registerutdrag ska innehålla uppgifter om domar där någon annan påföljd än böter har dömts ut – behöver dock en ytterligare analys. Det är av stor vikt att inte överflödigt information samlas in av en verksamhetsutövare. Det kan måhända vara bekvämt att hänvisa till en redan befintlig ordning i 9 § lagen om belastningsregister och 22 § förordningen om belastningsregister, men det är inte ett fullgott skäl när det enskildes integritet påverkas. En bedömning måste göras – om vilka brott som behövs omfattas av bakgrundskontrollen – utifrån artikel 14 i direktivet om vad som är strikt nödvändigt.

Det pågår flera parallella utredningar, eller nyligen överlämnade utredningar, som rör bakgrundskontroller. Saco anser att det hade varit önskvärt om denna fråga i stället hade utretts i ett sammanhang och bredare, i syfte att uppnå ett mer sammanhållet regelverk. Förordningen om belastningsregister behöver ses över och anpassas till ett bredare tillämpningsområde. Regelverket avseende belastningsregisterutdrag riskerar nu att antingen bli splittrat och svåröverskådligt alternativt bli alltför långtgående utan tillräcklig hänsyn till arbetstagares integritet. Det

är viktigt att inte arbetstagare rutinmässigt väljs bort i en bakgrundskontroll utan närmare analys.

Saco tillstyrker förslaget om att den sökande visar upp ett registerutdrag och att en formaliaanteckning görs om att det har gjorts. Mot bakgrund av att ingrepp i den personliga integriteten ska vara så små som möjligt är det viktigt att själva innehållet i registerutdraget inte framgår av anteckningen.

Vidare instämmer Saco i att ett utdrag från misstankeregistret inte ska omfattas. Det hade varit en överimplementering av direktivet och ett alltför stort ingrepp i den personliga integriteten.

Med vänlig hälsning
Sveriges akademikers centralorganisation

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Maria Rasmussen
Utredare